

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Оперативно-рятувальних сил
(назва факультету/підрозділу)

Інженерної та аварійно-рятувальної техніки
(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Патентознавство та інтелектуальна власність
назва навчальної дисципліни

циклу загальної (обов'язкової) підготовки
обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова

за освітньою освітньо-науковою програмою
Цивільний захист
назва освітньої програми

підготовки доктора філософії
найменування освітнього ступеня

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
код та найменування галузі знань

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
код та найменування спеціальності

мова навчання українська
(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою
інженерної та аварійно-рятувальної техніки
(назва кафедри)
на 2021-2022 навчальний рік.
Протокол від «25» серпня 2021 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Патентознавство та інтелектуальна власність»
(назва навчальної дисципліни)

2021 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Патентознавство та інтелектуальна власність» сприяють формуванню у аспірантів систематичних знань системи інтелектуальної власності і, зокрема, промислової власності в винахідницькій та патентно-ліцензійній діяльності, методологічних основ створення об'єктів промислової власності і інженерної психології, міжнародного співробітництва у галузі інтелектуальної власності, захисту патентних прав, авторського права та суміжних прав, а також системи патентної інформації.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння вмінням застосовувати на практиці нормативно-правові акти при забезпеченні правової охорони науково-технічних досягнень та творчої продукції, провести патентні дослідження в певній галузі техніки та оформити заявку на винахід або інший об'єкт промислової власності, заявку на об'єкт авторського права, зокрема на комп'ютерні програми і бази даних, документи на комерційну таємницю, використати патентну інформацію та документацію при проведенні науково-дослідних, проектно-конструкторських, проектно-технологічних розробок з метою створення конкурентоспроможної продукції.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що аспіранти повинні набути досвід роботи в оформленні матеріалів заявки на об'єкт права інтелектуальної власності (винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів та послуг, твори науки, літератури і мистецтва тощо).

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	КАЛИНОВСЬКИЙ Андрій, начальник кафедри інженерної та аварійно-рятувальної техніки, кандидат технічних наук, доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 604
E-mail	ugzu.iart@gmail.com
Наукові інтереси	Пожежогасіння, аварійно-рятувальні роботи, конструювання протипожежної техніки
Професійні здібності	
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Керівництво ад'юнктами, які навчаються за спеціальністю «Цивільний захист»

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/time-table/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 604. В разі додаткової потреби

здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: набуття здобувачами компетентностей СК08 «Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері цивільної безпеки, досягати наукових результатів, що створюють нові знання», ПРН02 «Демонструвати системний науковий світогляд, уміння креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технології у розв'язанні поставлених завдань», ПРН07 «Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії у професійній та суміжних сферах».

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	Науково-дослідницькі та педагогічні навчальні дисципліни
Рік підготовки	2021-2022
Семестр	4-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3,0
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	14
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	30
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	46
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен у 4-му семестрі

Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є знання та уміння набуті здобувачами під час вивчення дисциплін: Академічна іноземна мова. Сама дисципліна є основою для вивчення дисциплін «Педагогічна практика», «Управління науковими проектами».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми Цивільний захист,
назва

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Демонструвати системний науковий світогляд, уміння креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених завдань.	ПРН02
Аналізувати та застосовувати концептуальні моделі, науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених, фундаментальні постулати та теорії у професійній та суміжних сферах.	ПРН07

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері цивільної безпеки, досягати наукових результатів, що створюють нові знання.	СК08
Очікувані компетентності з дисципліни	

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Основи інтелектуальної власності

Тема 1.1. Система інтелектуальної власності в Україні

Основні поняття і визначення. Роль інноваційної діяльності в соціально-економічному розвитку країни. Інтелектуальна власність як складова інтелектуального капіталу. Структура державного управління системою інтелектуальної власності. Законодавча діяльність в системі інтелектуальної власності.

Тема 1.2. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності

Всесвітня організація інтелектуальної власності «ВОІВ»: історія створення, функції, співробітництво у цілях розвитку. Міжнародні угоди по

охороні промислової власності. Міжнародні угоди по охороні авторського права і суміжних прав. Світова організація торгівлі та перспективи приєднання до неї України. Інші міжнародні договори й угоди. Євразійська патентна конвенція (ЄАПК). Нові світові тенденції у сфері інтелектуальної власності.

Тема 1.3. Методологічні основи створення об'єктів прав промислової власності

Поняття «системи» і системний підхід в творчому процесі. Методологічна основа і соціальні аспекти науково-технічної творчості. Рівні творчої діяльності і винахідницьких задач. Етапи розробки винаходу. Психологічні особливості науково-технічної творчості. Роль творчого колективу і особи в процесі створення об'єктів промислової власності. Етика творчості та історія деяких відкриттів, винаходів і винахідників. Методи розв'язання винахідницьких задач (метод морфологічного аналізу, метод фокальних об'єктів, алгоритм розв'язання винахідницьких завдань та інші методи). Основи інженерної психології і дизайну. Основи художнього конструювання.

Тема 1.4. Патентна інформація та документація

Патентна документація і нормативна база патентно-інформаційної діяльності. Державна система патентної інформації. Національні і міжнародна класифікації об'єктів промислової власності. Пошук патентної інформації.

Тема 1.5. Патентні дослідження

Зміст і порядок патентних досліджень за ДСТУ 3575-97. Життєвий цикл об'єкта господарської діяльності. Патентний формуляр (ДСТУ 3574-97). Нові інформаційні технології. Документування етапів правової охорони об'єктів промислової власності. Використання патентної інформації при прогнозуванні, створенні і засвоєнні нової техніки. Прогнозування і блокування масиву винаходів методом морфологічного аналізу (приклад).

Тема 1.6. Авторське право

Об'єкти авторського права: твори науки, літератури і мистецтва. Перелік матеріалів заявки для реєстрації твору, Державна реєстрація авторських прав. Збори з набуття прав при державній реєстрації. Приклади оформлення заявки на твори науки: комп'ютерні програми, бази даних, монографії тощо.

Тема 1.7. Суміжні права

Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав: виконавці, виробники фонограм, організації мовлення.

Тема 1.8. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності

Мета і основні способи комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності: використання у власному виробництві, передача прав (поступання прав або продаж), внесення прав до статутного капіталу товариств або надання дозволу(видача ліцензії) на використання. Структура і зміст ліцензійного договору. Оформлення ліцензії щодо надання дозволу на використання винаходу. Винагорода: пряма, грошова винагорода, непряма

грошова винагорода. Договори на створення і використання результатів у науково-технічній діяльності. Договір на роботи і послуги по забезпеченню науково-технічною інформацією. Франчайзинг і франчайзинговий договір. Інжиніринг. Трансфер технологій.

МОДУЛЬ 2. Система охорони інтелектуальної власності. Створення і патентно-інформаційні дослідження об'єктів прав промислової власності.

Тема 2.1. Порядок набуття прав на винаходи і корисні моделі

Об'єкти винаходів і їхні ознаки. Критерії патентоспроможності: новизна, винахідницький рівень, промислова придатність. Автори та власники охоронних документів. Збори з набуття прав. Порядок одержання патенту: дата подання заявки, пріоритет заявки, відкликання та зміна заявки. Тимчасова правова охорона, публікації про видачу патенту, експертиза заявки, реєстрація патенту, видача патенту. Патентування винаходу (корисної моделі) в іноземних державах і особливості міжнародної експертизи заявки. Державне стимулювання та використання винаходів (корисних моделей).

Тема 2.2. Оформлення винаходу (корисної моделі)

Перелік матеріалів при поданні заявки на винахід (корисну модель) в Україні. Формула винаходу (призначення, структура, складання, особливості). Вимоги до опису винаходу. Вимоги до графічних матеріалів, які пояснюють опис винаходу. Реферат винаходу. Оформлення документів заявки. Приклади формул винаходів на пристрій, спосіб, речовину, штам, застосування. Приклади оформлення опису винаходів і публікацій відомостей про них. Оформлення міжнародної заявки на винахід.

Тема 2.3. Порядок набуття прав на промислові зразки

Умови надання правової охорони та умови патентоспроможності промислового зразка: новизна (або оригінальність), промислова придатність. Перелік матеріалів при поданні заявки та порядок одержання патенту. Збори з набуття прав. Вимоги щодо оформлення заявки на одержання патенту. Експертиза. Приклади публікацій відомостей про промисловий зразок.

Тема 2.4. Порядок набуття прав на фірмові найменування, торговельні марки і географічні зазначення

Умови надання правової охорони фірмових найменувань, торговельних марок (знаків для товарів і послуг) і географічних зазначень. Збори з набуття прав. Порядок реєстрації та одержання свідоцтва. Вимоги до оформлення заявки на знак для товарів і послуг. Перелік класів товарів і послуг за МКТП. Приклад оформлення заявки. Приклади публікації відомостей про зареєстровані знаки. Поняття про бренд і приклади.

Тема 2.5. Порядок набуття прав на сорти рослин і породи тварин

Порядок реєстрації та одержання охоронного документу. Перелік матеріалів при поданні заявки. Збори з набуття прав.

Тема 2.6. Набуття прав на топографії інтегральних мікросхем

Умови надання правової охорони топографії інтегральних мікросхем. Оформлення документів заявки. Збори з набуття прав. Експертиза заявки.

Реєстрація заявки. Одержання правової охорони в іноземних державах. Приклад оформлення заявки.

Тема 2.7. Набуття прямих на комерційну таємницю

Поняття про комерційну таємницю. Види та зміст нерозкритої науково-технічної інформації. Особливості конфіденційної інформації. Заходи щодо збереження комерційної таємниці та конфіденційної інформації. Часткова правова охорона нерозкритої інформації. Оформлення і реєстрація опису «ноу-хау». Реалізація «ноу-хау». Приклади опису «ноу-хау».

Тема 2.8. Набуття прав на наукові відкриття і раціоналізаторські пропозиції

Ознаки наукового відкриття. Порядок оформлення, реєстрації та одержання диплому на наукове відкриття в Україні. Приклади наукових відкриттів і їх значення для науки і техніки. Ознаки раціоналізаторської пропозиції. Оформлення раціоналізаторської пропозиції.

Тема 2.9. Економічна ефективність використання об'єктів інтелектуальної власності

Випробовування і сертифікація об'єктів промислової власності. Ефективність використання об'єктів промислової власності. Поняття ринка, вартості, ціни. Розрахунок вартості грошей в часі. Цілі оцінки. Визначення бази оцінки. Розрахунок ціни ліцензії. Визначення ставок дисконту та роялті. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Експертиза об'єкта оцінки і визначення мети оцінки. Методи оцінки. Вибір підходу до оцінки та методу оцінки. Постанова інтелектуальної власності на бухгалтерський облік. Застосування елементів інвестиційного аналізу та аналіз вихідних даних при оцінці інтелектуальної власності.

Тема 2.10. Управління правами інтелектуальної власності

Управління об'єктами права інтелектуальної власності на етапах: створення, набуття прав, використання прав, захисту прав, утилізації. Організація патентно-ліцензійної діяльності на підприємствах і установах. Інноваційні процеси і конкурентоспроможність об'єктів промислової власності у ринкових умовах. Доцільність і порядок зарубіжного патентування.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма				
	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота
4- й семестр					
Модуль 1. Метрологія та стандартизація					
Тема 1.1. Система інтелектуальної	4	2		2	

власності в Україні						
Тема 1.2. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності	8		4		4	
Тема 1.3. Методологічні основи створення об'єктів прав промислової власності	4		2		2	
Тема 1.4. Патентна інформація та документація	4		2		2	
Тема 1.5. Патентні дослідження	4		2		2	
Тема 1.6. Авторське право	6	2			4	
Тема 1.7. Суміжні права	4		2		2	
Тема 1.8. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності	6		4		2	
Разом за модулем 1	40	4	16		20	
Модуль 2. Основи інтелектуальної власності						
Тема 2.1. Порядок набуття прав на винаходи і корисні моделі	4	2			2	
Тема 2.2. Оформлення винаходу (корисної моделі)	10	2	2		6	
Тема 2.3. Порядок набуття прав на промислові зразки	4	2			2	
Тема 2.4. Порядок набуття прав на фірмові найменування, торговельні марки і географічні зазначення	4		2		2	
Тема 2.5. Порядок набуття прав на сорти рослин і породи тварин	4	2			2	
Тема 2.6. Набуття	4		2		2	

прав на топографії інтегральних мікросхем						
Тема 2.7. Набуття прав на комерційну таємницю	4		2		2	
Тема 2.8. Набуття прав на наукові відкриття і раціоналізаторські пропозиції	4		2		2	
Тема 2.9. Економічна ефективність використання об'єктів інтелектуальної власності	6	2			4	
Тема 2.10. Управління правами інтелектуальної власності	6		4		2	
Разом за модулем 2	50	10	14		26	
Разом	90	14	30		46	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.2. Міжнародні угоди по охороні авторського права і суміжних прав.	4
2.	Тема 1.3. Методологічні основи створення об'єктів прав промислової власності	2
3.	Тема 1.4. Патентна інформація та документація	2
4.	Тема 1.5. Патентні дослідження	2
5.	Тема 1.7. Суміжні права	2
6.	Тема 1.8. Структура і зміст ліцензійного договору. Оформлення ліцензії щодо надання дозволу на використання винаходу	4
7.	Тема 2.2. Оформлення документів заявки.	2
8.	Тема 2.4. Порядок набуття прав на фірмові найменування, торговельні марки і географічні зазначення	2
9.	Тема 2.6. Набуття прав на топографії інтегральних мікросхем	2
10.	Тема 2.7. Набуття прав на комерційну таємницю	2
11.	Тема 2.8. Набуття прав на наукові відкриття і раціоналізаторські пропозиції	2
12.	Тема 2.10. Інноваційні процеси і конкурентоспроможність об'єктів промислової власності у ринкових умовах.	4
	Разом	30

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Тематику індивідуальних завдань розробляє викладач індивідуально. Загальна тема: «Розробка документації для отримання патенту на корисну модель».

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання індивідуального завдання, а також виконання модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять

I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	2	-	-
	семінарські заняття	8	4	32
	практичні заняття*	-	-	-
	лабораторні заняття	-	-	-
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	-	13	13
Разом за модуль 1				45
Модуль 2	лекції	5	-	-
	семінарські заняття	10	4	40
	практичні заняття*	-	-	-
	лабораторні заняття	-	-	-
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	-	15	15
Разом за модуль 2				55
Разом за поточний контроль				100
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				
III. Підсумковий контроль				
Екзамен				
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

Для оцінювання рівня відповідей здобувачів під час письмового опитування за темами 1.1 - 1.8, 2.1 - 2.10 (усього на 18 Сем.) використовуються наступні критерії оцінювання:

при повній відповіді на два питання – 4 балів;

при неповній відповіді на перше питання і повній відповіді на друге питання – 3 бали;

при неповній відповіді на два питання – 2 бали;
при неповній відповіді на одне питання – 1 бали.

Для оцінювання рівня відповідей здобувачів під час написання модульної контрольної роботи використовуються наступні критерії оцінювання:

при повній відповіді на два питання – 13/15 балів;
при неповній відповіді на перше питання і повній відповіді на друге питання – 10/12 балів;
при неповній відповіді на два питання – 7/9 балів;
при неповній відповіді на одне питання – 4/6 балів;

Підсумковий контроль.

Підсумок за екзамен здобувачам денної форми навчання виставляється за результатами поточних контролів, модульних контрольних робіт.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. За порушення академічної доброчесності до здобувача можуть бути застосовані заходи впливу, які полягають у отриманні незадовільної оцінки за результатами контрольного заходу та/або повторного проходження оцінювання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 2. Основи проектування пожежно-технічних засобів: Навчальний посібник / О.М. Ларін, Г.О. Чернобай, Ю.М. Сенчихін, Є.М. Грінченко, А.Я. Калиновський – Харків: УЦЗУ, 2008. – 572 с.

2. Інтелектуальна власність : Конспект лекцій / Ю.М. Сенчихін, О.А. Стельмах, О.О. Островерх . – Х. : УЦЗУ, 2008 . – 130 с.

3. Застосування права інтелектуальної власності в діяльності органів і підрозділів цивільного захисту : Навч. посіб. : Для курсантів, студентів та

слухачів НУЦЗУ / О.О. Островерх, С.М. Домбровська, О.В. Савченко . – Х. : НУЦЗУ, 2014 . – 104 с.

4.Кузнєцов Ю.М. Патентознавство та авторське право: Підручник/ Ю.М. Кузнєцов – К.: ТОВ «Кондор», 2005. – 428 с., 2-е видання, перероблене і доповнене, 2009. – 446 с.

5.Кузнєцов Ю.М. Практикум з дисципліни «Патентознавство та авторське право». Навчальний посібник/ Ю.М. Кузнєцов, О.В. Самойленко. – К.: ТОВ «ГНОЗІС», 2010. – 306 с.

6.Андрощук Г.О. Патентне право: правова охорона винаходів: Навчальний посібник/ Г.О. Андрощук, Л.І. Работягова– К.: МАУП, 1999. – 216 с.

7.Бондаренко С.В. Авторське право і суміжні права: Навчальний посібник/С.В. Бондаренко. – К.: ІВП, 2004.-260 с.

8.Верба І.І. Основи інтелектуальної власності [Електронний ресурс] : навчальний посібник / І. І. Верба, В. О. Коваль ; за ред. С. В. Чікіна ; НТУУ «КПІ». – 2-ге вид., перероб. і доп. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,20 Кбайт). – Київ: НТУУ «КПІ», 2013. – 262 с.: 23 іл. – Режим доступу <http://library.kpi.ua:8080/handle/123456789/2387>

9. Виявлення порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності. Порядок складання та оформлення патентного формуляра. За ред. В.Л. Петрова, К: Нора-прінт, 2000.

10. Гаркавий А.Д. Інтелектуальна власність в аграрному виробництві. Навчальний посібник/ А.Д. Гаркавий, Л.П. Серєда, Ю.М. Кузнєцов– Вінниця: Тірас, 2004. – 216 с.

11.Добриніна Г.П. Патентна інформація та документація. Патентні дослідження: Конспект лекцій/ Г.П. Добриніна, В.Д. Пархоменко–К.: ЗАТ «ІВП», 2000.–84с.

12. Збірник тестових питань з дисципліни «Патентознавство та авторське право» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» [Електронний ресурс] / НТУУ «КПІ» ; уклад. А. С. Ромашко. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 34 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/2663>.

13.Каміл Ідріс. Інтелектуальна власність – потужний інструмент економічного зростання. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Переклад з англ. Укрпатент, 2006. – 371 с.

14.Кузнєцов Ю.М. Інтелектуальна власність. Навчальний посібник / Ю.М. Кузнєцов, Г.В. Косенюк, М.Г. Данильченко; за заг. ред.проф. Ю.М. Кузнєцова. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 419 с.

Інформаційні ресурси

1.Web-site Державної служби інтелектуальної власності України – <http://sips.gov.ua/>

2.Web-site Державного підприємства «Український інститут промислової власності» - <http://www.uipv.org>

3. Web-site Українського центру інноватики та патентно-інформаційних послуг - <http://www.iii.ua>
4. Web-site Державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав» - <http://www.uacpr.kiev.ua>
5. Web-site Всесвітньої організації інтелектуальної власності - <http://www.wipo.int/portal/index.html.ru>
6. Web-site НТУУ «КПІ» - <http://www.patentoznavstvo.narod.ru>
7. Web-site Державної служби інтелектуальної власності України - <http://sips.gov.ua/>
8. Web-site Державного підприємства «Український інститут промислової власності» - <http://www.uipv.org>
9. Web-site Українського центру інноватики та патентно-інформаційних послуг - <http://www.iii.ua>
10. Web-site Державної організації «Українське агентство з авторських та суміжних прав» - <http://www.uacpr.kiev.ua>
11. Web-site Всесвітньої організації інтелектуальної власності - <http://www.wipo.int/portal/index.html.ru>
12. Web-site НТУУ «КПІ» - <http://www.patentoznavstvo.narod.ru>

Розробник:
Начальник кафедри інженерної та
аварійно-рятувальної техніки
к.т.н., доцент

(підпис)

Андрій КАЛИНОВСЬКИЙ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)